

DECIZIA Nr.610 din 20 iunie 2007

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi

Publicată în Monitorul Oficial nr.474 din 16.07.2007

Ioan Vida	- președinte
Nicolae Cochinescu	- judecător
Acsinte Gaspar	- judecător
Kozsokár Gábor	- judecător
Petre Ninosu	- judecător
Ion Predescu	- judecător
Șerban Viorel Stănoiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Marinela Mincă	- procuror
Marieta Safta	- magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, invocată, cât privește alin.(2) al art.III din actul normativ menționat, de Daniel Popa în Dosarul nr.76/2006 al Curții Militare de Apel, de Daniel Andrei, Petre Baci, Cristian Cărămizaru, Adrian Cornel Dumitrescu, Marin Cristian Ene, Iulian Ene, Marius Grosu, Marius Hambic, Ion Neacșu, Gheorghe Șerban, Liviu Ștefănescu, Mihai Tăbăroiu, Silviu Nicușor Tripon, Dănuț Cătălin Brâncoveanu, Dumitrache Gaiu, Monel Gabriel Mețoiu și Dorel Mihai în Dosarul nr.49/2006 al Curții Militare de Apel, iar, cât privește alin.(2) și (3) ale art.III din Legea nr.356/2006, de Costel Ionescu în Dosarul nr.123/2006 al aceleiași instanțe.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 10 mai 2007 și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când, în urma deliberărilor, Curtea a dispus amânarea pronunțării, succesiv, pentru data de 29 mai 2007, 7 iunie 2007, 19 iunie 2007 și 20 iunie 2007.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

Prin încheierile din 21 noiembrie 2006 și 8 decembrie 2006, pronunțate în Dosarele nr.76/2006 și, respectiv, nr.49/2006, **Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.III alin.(2) din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi**, excepție ridicată în dosarele menționate de Daniel Popa și, respectiv, de Daniel Andrei, Petre Baci, Cristian Cărămizaru, Adrian Cornel Dumitrescu, Marian Cristian Ene, Iulian Ene, Marius Grosu, Marius Hambic, Ion Neacșu, Gheorghe Șerban, Liviu Ștefănescu, Mihai Tăbăroiu, Silviu Nicușor Tripon, Dănuț Cătălin Brâncoveanu, Dumitrache Gaiu, Monel Gabriel Mețoiu și Dorel Mihai.

Prin încheierea din 7 decembrie 2006, pronunțată în Dosarul nr.123/2006, **Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi**, excepție ridicată de Costel Ionescu în dosarul menționat.

În motivarea excepției de neconstituționalitate, identică în dosarele nr.76/2006 și, respectiv, nr.49/2006 ale Curții Militare de Apel, se susține, în esență, că prevederile legale criticate, care permit judecarea în continuare, de către instanțele militare, a infracțiunilor săvârșite de civili, sunt în contradicție cu dispozițiile constituționale ale art.16 alin.(1) referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil, precum și cu cele ale art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul la un proces echitabil. Se invocă în acest sens

jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume cauza *Maszni împotriva României*, 2006, în care s-a reținut că obiectivitatea și imparțialitatea magistraților militari sunt știrbite prin subordonarea și dependența față de Ministerul Apărării Naționale sub aspectul carierei militare, a drepturilor salariale și a apartenenței la ierarhia armatei. Astfel, judecarea civilului de către o instanță militară, doar pe considerentul că fapta a fost săvârșită împreună cu un militar, încalcă dreptul acestuia de a fi judecat de un tribunal imparțial și independent, așadar, implicit, dreptul la un proces echitabil.

În plus, în Dosarul nr.123/2006 al Curții Militare de Apel se susține că dispozițiile art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 contravin prevederilor constituționale ale art.124 alin.(2) potrivit cărora justiția este unică, imparțială și egală pentru toți. Aceasta întrucât, prin menținerea unor cauze penale privind persoane care nu au calitatea de militar în competența instanțelor militare, se creează situația ca, pentru fapte egale, comise sub incidența aceluiași norme de drept penal material, de persoane având calități identice, unele persoane să fie judecate de instanțe ordinare, iar altele de instanțe speciale, „numai și numai în funcție de momentul sesizării”. Se invocă, totodată, și prevederile constituționale ale art.126 alin.(5), care interzic înființarea de instanțe extraordinare, instanțele militare având, în opinia autorului excepției, acest caracter, precum și cele ale art.15 alin.(2) teza a doua, referitoare la principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

Curtea Militară de Apel apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că judecătorii militari au un regim similar cu cel al judecătorilor civili, deoarece răspunderea lor disciplinară poate fi angajată doar în fața Consiliului Superior al Magistraturii. Mai mult, organizarea instanțelor militare este similară cu cea a instanțelor civile, bugetul fiind aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii și doar executat de către Ministerul Apărării Naționale. Dobândirea gradelor militare este un element secundar atât timp cât cariera în instanțele militare nu este influențată de acestea, promovarea realizându-se exclusiv pe baza activității judiciare, a examenului dat în fața Consiliului Superior al Magistraturii. În opinia instanței, Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, care a abrogat Legea nr.54/1993 pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare, a înlăturat dubiile cu privire la independența judecătorului militar, existente sub imperiul vechii reglementări. Se mai arată că art.15 alin.(2) teza a doua din Constituție are în vedere legea penală mai favorabilă, iar nu pe cea procesual penală, unde principiul este cel al aplicării imediate.

În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât prevederile legale criticate nu încalcă dispozițiile constituționale invocate. În ceea ce privește decizia Curții Europene a Drepturilor Omului, la care se face referire în motivarea excepției, se arată că, în argumentarea acesteia, nu se exclude posibilitatea existenței unor instanțe militare, ci numai limitarea posibilității ca persoane civile să fie judecate de aceste instanțe. În opinia Guvernului, „prin dispozițiile tranzitorii, legiuitorul, evaluând impactul unei eventuale retrimiteri a unei cauze la parchetele sau instanțele civile, a considerat că, în rezolvarea cauzei, trebuie să aibă prioritate principiul soluționării cauzei într-un termen rezonabil.”

Avocatul Poporului apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că dispozițiile legale criticate se aplică în mod egal tuturor subiectelor de drept aflate în aceeași situație juridică, fără nici o discriminare pe criterii arbitrare, precum și faptul că stabilirea unor reguli speciale privind competența instanțelor judecătorești nu constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil. În opinia Avocatului Poporului, prin normele procesual penale criticate, legiuitorul, stabilind competența de urmărire penală și de judecată a cauzelor aflate pe rolul parchetelor ori instanțelor militare, care, la data intrării în vigoare a Legii nr.356/2006, sunt date în competența parchetelor ori instanțelor civile, a urmărit să asigure continuitate, eficiență și credibilitate activității de urmărire penală și de judecată, tocmai în scopul realizării actului de justiție într-un termen rezonabil și în mod echitabil.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente,

concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.677 din 7 august 2006, care au următorul cuprins:

„(2) Cauzele aflate în curs de urmărire penală sau de judecată la parchetele ori instanțele militare la data intrării în vigoare a prezentei legi, date în competența parchetelor sau instanțelor civile, vor continua să fie urmărite ori judecate de parchetele sau instanțele militare.

(3) Cauzele aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a prezentei legi vor continua să fie judecate de instanțele competente, potrivit dispozițiilor aplicabile anterior acestei date. În caz de admitere a apelului sau a recursului, dacă se dispune desființarea sau, după caz, casarea hotărârii și rejudecarea cauzei, aceasta se va judeca de instanța competentă, potrivit prezentei legi”.

Prevederile constituționale invocate în motivarea excepției sunt cele ale art.15 alin.(2) care consacră principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile, ale art.16 alin.(1) referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii, ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil, ale art.124 alin.(2) și (3) privind înfăptuirea justiției și ale art.126 alin.(5) teza întâi privind interdicția înființării de instanțe extraordinare. Se invocă, totodată, dispozițiile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul la un proces echitabil.

Se susține, în esență, că normele tranzitorii reglementate de art.III alin.(2) și (3) din Legea nr.356/2006 sunt în contradicție cu dispozițiile constituționale mai sus menționate, întrucât permit judecarea în continuare, de către instanțele militare, a infracțiunilor săvârșite de civili.

Examinând excepția de neconstituționalitate ridicată, Curtea reține următoarele:

Potrivit dispozițiilor art.35 alin.(1) din Codul de procedură penală și celor ale alin.2 al aceluiași articol, modificat prin art.I pct.17 din Legea nr.356/2006, *„În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe” și „dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta militară, competența revine instanței civile”.* În redactarea anterioară, în aceeași situație de indivizibilitate sau conexitate competența revenea instanței militare, ceea ce avea drept consecință ca persoane care nu aveau calitatea de militar să fie judecate de instanțe militare.

Având în vedere prevederile art.126 alin.(2) din Constituția României, potrivit căreia competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute prin lege, Curtea Constituțională constată că ambele reglementări, atât cea actuală cât și reglementarea anterioară, sunt conforme cu Legea fundamentală. De asemenea, Curtea reține că existența și funcționarea parchetelor și instanțelor militare nu contravin normelor și principiilor constituționale.

Curtea nu poate primi critica de neconstituționalitate formulată în cauză, în sensul că judecarea de către instanțele militare a unor persoane civile pentru infracțiuni săvârșite împreună cu militari ar încălca dreptul acestora de a fi judecate de tribunale imparțiale și independente și, deci, dreptul lor la un proces echitabil, dat fiind că, prin statutul magistraților care le compun ca și prin procedura pe care o urmează – aceeași după care judecă și instanțele civile – instanțele militare sunt instanțe imparțiale, iar judecătorii militari sunt independenți și se supun numai legii. În acest sens, prin Decizia nr.375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial nr.591 din 8 iulie 2005, Curtea Constituțională a reținut următoarele: *„În ceea ce privește statutul magistraților militari, art.30¹ din Legea nr.303/2004, nou introdus prevede: «Poate fi numită judecător sau procuror militar persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru intrarea în magistratură, după dobândirea calității de ofițer activ în cadrul Ministerului Apărării Naționale.» Rezultă din această reglementare că numirea, promovarea și evoluția carierei de magistrat a judecătorilor și procurorilor militari se fac în aceleași condiții ca și în cazul magistraților de la celelalte instanțe judecătorești și parchete. Singura condiție suplimentară pe care trebuie să o îndeplinească înainte de a fi numiți este aceea de a deveni militar activ în cadrul Ministerului Apărării Naționale. Aceasta însă nu înseamnă relații de subordonare pe planul îndeplinirii*

atribuțiilor ce le revin magistraților. Magistrații militari beneficiază de toate drepturile și au toate obligațiile prevăzute de lege pentru judecători, respectiv pentru procurori."

Opțiunea legiuitorului de a trece în competența instanțelor civile cauzele în care sunt inculpate persoane care nu au calitatea de militari și care au comis infracțiuni împreună cu persoane având calitatea de militari nu s-a întemeiat, așadar, pe constatarea că instanțele militare nu îndeplinesc condițiile de independență și de obiectivitate inerente sistemului judiciar într-un regim democratic, căci, dacă aceasta ar fi fost rațiunea modificării Codului de procedură penală prin Legea nr.356/2006, această modificare ar fi trebuit urmată de desființarea instanțelor militare. Prin modificarea legislativă operată, legiuitorul a dat curs unor rațiuni de bună administrare a justiției și tendinței manifestate în celelalte sisteme judiciare democratice de restrângere a competenței instanțelor militare exclusiv în sfera faptelor penale comise de personalul militar. În sensul anchetării și judecării de către parchetele și instanțele civile a cauzelor în care alături de militari sunt implicați și civili, este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, spre exemplu cauza *Maszni împotriva României*, 2006.

În schimb, Curtea Constituțională constată că, prin dispozițiile art.III alin.(2) și (3) teza întâi din Legea nr.356/2006, legiuitorul a menținut în mod nejustificat competența instanțelor militare și, respectiv, a parchetelor militare, în cauzele aflate în curs de urmărire penală sau de judecată la data intrării în vigoare a acestei legi. În aplicarea acestor texte ale legii, ar urma ca parchetele militare și, respectiv, instanțele militare să continue urmărirea penală și judecata împotriva unor persoane care nu au calitatea de militari.

Această derogare este vădit discriminatorie, în raport cu criteriul avut în vedere de legiuitor în modificarea art.35 alin 1 și 2 din Codul de procedură penală, și anume lipsa calității de militar a unuia sau unora dintre făptuitori. În consecință, Curtea Constituțională constată că textele de lege menționate contravin prevederilor art.16 alin.(1) din Constituția României privind egalitatea în drepturi, întrucât reglementează diferit competența de urmărire penală și de judecată a unor persoane având același statut și aflate în aceeași situație juridică, dată de acuzația de a fi săvârșit o faptă penală, astfel încât, cu privire la aceste texte de lege, excepția urmează să fie admisă.

În ceea ce privește dispozițiile art.III alin.(3) teza finală din Legea nr.356/2006, potrivit căroră „*În caz de admitere a apelului sau a recursului, dacă se dispune desființarea sau, după caz, casarea hotărârii și rejudecarea cauzei, aceasta se va judeca de instanța competentă, potrivit prezentei legi*”, Curtea constată că acestea nu sunt incidente în cauză, întrucât judecarea litigiului în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate se află în primă instanță, iar nu în ipoteza normei criticate. Ca urmare, având în vedere art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia “*Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei [...]*”, excepția de neconstituționalitate a art.III alin.(3) teza finală din Legea nr.356/2006 urmează să fie respinsă ca inadmisibilă, neavând legătură cu soluționarea cauzei.

Pentru motivele mai sus arătate, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 alin.(1) și (6) din Legea nr.47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.III alin.(2) și alin.(3) teza întâi din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, excepție invocată de Daniel Popa, Daniel Andrei, Petre Baci, Cristian Cărămizaru, Adrian Cornel Dumitrescu, Marin Cristian Ene, Iulian Ene, Marius Grosu, Marius Hambic, Ion Neacșu, Gheorghe Șerban, Liviu Ștefănescu, Mihai Tăbăroiu, Silviu Nicușor Tripon, Dănuț Cătălin Brâncoveanu, Dumitrache Gaiu, Monel Gabriel Meițoiu, Dorel Mihai și Costel Ionescu în dosarele nr.76/2006, nr.49/2006 și, respectiv, nr.123/2006 ale Curții Militare de Apel și constată că aceste dispoziții sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.III alin.(3) teza finală din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, invocată de Costel Ionescu în Dosarul nr.123/2006 al Curții Militare de Apel.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

Pronunțată în ședința publică din data de 20 iunie 2007.